

Одним из основных средств, позволяющих активизировать автономную учебную деятельность, является организация исследовательской или изучающей деятельности студентов, особые возможности для которой предоставляет сеть Интернет. Она обеспечивает доступ к практически безграничным текстовым, аудитивным, визуальным и аудиовизуальным ресурсам.

Отличие Интернет-текста от традиционных печатных материалов состоит в том, что он позволяет обеспечивать индивидуальный режим работы и развивать способности к рефлексивной самооценке языковых речевых и знаний в ходе его предпереводческого анализа, включающего:

— культурологический анализ, требующий поиска и переработки социокультурной информации, расширения личностного информационного пространства, увеличения объема профессионального тезауруса и обогащения индивидуальной картины мира;

— лингвистический анализ, предполагающий полноценное понимание содержания текста — его идейной направленности и авторской интенции, выраженной лингвистическими средствами.

Содержательное и лингвокультурологическое осмысление оригинала в процессе его обработки и вербализации на языке перевода требует развития умений, связанных с рядом мыслительных операций.

1. Умение выделять в тексте его отдельные элементы. Они могут быть различны: основная мысль; смысловые вехи; опорные и ключевые слова; отдельные существенные факты; факты, относящиеся к определенной теме.

2. Умение обобщать, синтезировать отдельные факты, устанавливать их иерархию (главное, второстепенное), объединять в смысловые блоки в результате установления связи между ними (по формальным признакам или на основе логики изложения) и в результате определения их «темы» (главного, объединяющего факта).

3. Умение соотносить отдельные части текста (смысловые блоки; факты, относящиеся к одной теме и т. д.) друг с другом: выстраивать факты/события в хронологической или иной последовательности; группировать факты по какому-либо признаку; определять связь между фактами/явлениями; находить начало и конец «темы».

Таким образом, предпереводческий анализ иноязычных Интернет-текстов может достаточно широко рассматриваться как ментальный процесс, его результат и вид автономной учебной деятельности. Он требует особого пристального внимания и расширения диапазона методических средств, инициируемых и направляемых преподавателем.

ПЕРАКЛАДЫ ПАЭМЫ МІКАЛАЯ ГУСОЎСКАГА «ПЕСНЯ ПРА ЗУБРА» НА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ

Матус Г. А., Канабяейская Г., Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

Паэма «Песня пра зубра» перакладзена на беларускую, польскую, літоўскую, рускую і ўкраінскую мовы. Існуюць тры перастварэнні паэмы па-беларуску: Язэпа Семяжона (упершыню апублікавана ў часопісе «Полымя» ў 1969 г.), Уладзіміра Шатона (выдадзена асобнай кнігаю ў 1994 г.) і Наталлі Арсенневай (надрукавана ў 1997 г. у часопісе «Крыніца»).

Для таго, каб мець уяўленне пра гэтыя пераклады, параўнаем беларускамоўныя перастварэнні аднаго і таго ж урыўка паэмы. У наступных радках Мікалай Гусоўскі паведамляе чытачу пра часы вялікага князя Вітаўта:

Iustitiae sanctas tam certo robore partes

Fovit, ut his nullus possit inesse dolus.

«Ён настолькі з надзейнай магутнасцю шанаваў святыя раздзелы правасуддзя, што ніякая хітрасць не магла б у іх пранікнуць», — так выглядае падрадкаўны пераклад гэтага ўрыўка. Найбольшая дакладнасць і блізкасць да тэксту арыгінала — у перакладзе У. Шатона, які для перадачы дакладнага зместу выкарыстоўвае канструкцыю з аднароднымі выказнікамі:

Ён справядлівае любіў, шанаваў яе нормы святыя,

Не дазваляў, каб махляр дзесьці абходзіў закон.

У. Шатон падбраў вельмі ўдалы спосаб перакладу выразу «*partes iustitiae*» — «нормы [справядлівасці]», а назоўнік абагульненай якасці «*dolus*» («хітрасць») замяняе персаніфікаваным «махляр», што надае ўрыўку больш эмацыянальнай выразнасці.

Я. Семяжон рыпісвае Вітаўту новыя таямнічыя якасці.

Сам справядлівы ва ўсім, ён па гэтай жа мерцы

Кожнаму мераў і нейкім сваім адчуваннем

Мог здагадацца адразу, дзе праўда, дзе крывіда.

Фактычна, Я. Семяжон стварае для чытачоў новую сцэну. Трэба думаць, аўтар пераклада робіць гэта для таго, каб чытачы самі пранікліся павагаю да князя Вітаўта.

А вось як выглядае адпаведны фрагмент у перастварэнні Н. Арсенневай:

Вось як судзіў ён, суровы, але справядлівы,

Тонкім чуцьцём прыкмячаючы праўды адзнаку!

Нават на падставе гэтага аднаго супастаўлення можна пераканацца ў тым, што пераклад Н. Арсенневай з'яўляецца «другасным у адносінах да рускамоўнага перакладу Парэцкага-Семяжона, несамастойным у выкананні».

Такім чынам, перакладам у поўным сэнсе гэтага слова можа лічыцца толькі перастварэнне У. Шатона. Яго пераклад — самы дакладны і блізкі да арыгіналу ў змястоўных адносінах. Перастварэнні Я. Семяжона і Н. Арсенневай часам вельмі далёка адыходзяць ад тэксту арыгінала, аднак падаюцца мне лепшымі з пункту гледжання мастацкасці.

Працуючы з вершаваным творам, перакладчык заўжды мусіць памятаць пра патрабаванні да сваіх перакладаў. З аднаго боку, «ідэальны» пераклад павінны захаваць дакладны сэнс твора, які перадаецца з дапамогаю адпаведнай лексікі і граматыкі. З іншага боку, чытанне падрадкаўнага перакладу не можа прыносіць эстэтычнага задавальнення. Чытач ніколі не пераканаецца ў паэтычным майстэрстве аўтара і не зразумее ўсёй велічы яго таленту, калі твор у перакладзе будзе непэтычны. Таму паўстае і іншая, мастацкая парэба — захаваць аўтарскі памер верша ці, прынамсі, перадаць твор у вершаванай форме. Пры гэтым перакладчык мусіць глыбока разумець усе вобразы і ідэі, якія жадаў стварыць і ўвасобіць аўтар, ды старацца перадаць іх без скажэнняў. Стварэнне дасканаллага перакладу параўнальнае з уласна напісаннем твора, таму гэтая праца патрабуе не толькі шмат часу і намаганняў, але таксама паэтычнага таленту.

Існуюць два галоўныя крытэрыі перакладаў вершаваных твораў: мас-тацкасць і дакладнасць зместу. Якія ж самыя галоўныя дапаможнікі перакладчыка? Гэта біяграфічныя звесткі пра самога аўтара, слоўнікі (заўважым, што дагэтуль не існуе ніводнага лацінска-беларускага слоўніка), творы, напісаныя на той жа мове і ў тую ж эпоху, разам з іх перакладамі. Але самае важнае — веданне мовы, на якой напісаны арыгінал. Калі губляецца хоць адзін кампанент з адзначаных вышэй, з'яўляюцца цяжкасці, якімі і абумоўлены асаблівасці і недахопы існуючых беларускамоўных перакладаў «Песні пра зубра». Нягледзячы на ўсе цяжкасці, новалацінская паэзія, створаная беларусамі, павінна перакладацца і прызнавацца шырокімі коламі чытачоў як беларуская. У беларускім грамадстве мусіць пашырацца ўсведамленне гістарычнай і літаратурнай каштоўнасці гэтай паэзіі, айчынных ж навукоўцаў і перакладчыкаў павінны дбаць пра яе папулярызацию.

ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА НЕМЕЦКОГО РЕКЛАМНОГО ТЕКСТА НА РУССКИЙ ЯЗЫК

Метечко И. Н., Иваничева Л., Белорусский государственный университет

Перевод рекламы, в котором особенности индивидуально-авторского стиля не так существенны, сделан не только необходимым, но и повседневным явлением жизни мирового сообщества. При этом знание теоретических основ процесса является обязательным условием.

Знание и понимание специфических характеристик рекламных текстов определяет их способность адекватно переводить. Так, перевод рекламного текста может быть стандартен и для достижения адекватности переводчику иногда достаточно использования переводческих трансформаций, таких, как синтаксическое уподобление: *Katzen würden Whiskas kaufen.* — *Ваша киска купила бы Whiskas! (Whiskas)*; замены, среди которых наиболее распространенными являются лексико-семантические замены: генерализация — *Cellulite* — *der Fluch vieler Frauenschenkel!* — Целлюлит... это бедствие для красоты ног!; конкретизация — *Die Besten in den Osten.* — Лучший — в восточной Европе (*Austrian*) и антонимический перевод — *Nichts ist unmöglich.* — Невозможное возможно (*Toyota*).

Основными отличительными признаками удачной рекламы является гармоничное соединение основной рекламной идеи с теми средствами выразительности, которые данной идее наиболее соответствуют. В основном, образность и экспрессивность сообщения в рекламных текстах достигаются за счет использования лексики, обладающей обилием значений, использование стилистически окрашенных слов, широкого употребления идиом, использование таких стилистических средств, как метафора, аллегория, сравнение, параллелизм, различные виды повторов, аллитерация; анафора: *Mit Clarins ist ein leichtes Spiel... Sich neu entdencken. Neu erfinden. Sich treu bleiben und doch eine andere werden (Clarins)*; ирония: *Monster sind glücklicher, weil sie den passenden Job gefunden haben (Online-Job)*; сравнение: *Die Zukunft des Automobils auf der IAA sehen Sie die Visionen der Konkurrenz. Unsere sehen Sie auf der Straße (Mercedes Benz)*.